

M-KS-288.4.5/573.öe.
(Feb. 1, 1972)

(25.1.1972)
SZIGORUAN BIZALMAS!
Készült: 28+45 pl-ban

28.1.1972

10

✓ J E L E N T É S

a Politikai Bizottság és a Minisztertanács részére
a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1972.
január 25-26-án Prágában megtartott üléséről

A Politikai Bizottság döntésének megfelelően
a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1972.
január 25-26-án Prágában megtartott ülésén pártunk és kormányunk képviselőjében három tagu küldöttség vett részt: Kádár János elvtárs, a küldöttség vezetője, Fock Jenő és Péter János elvtársak, a küldöttség tagjai./Szovjet javaslatra - amelyet a tagállamok elfogadtak - a honvédelmi miniszterek nem vettek részt a tanácskozáson./ A küldöttség - teljesítve feladatát - az ülésen ismertette a magyar álláspontot a tárgyalta kérdésekben és részt vett az elfogadott dokumentumok kidolgozásában, illetve véglegesítésében.

I.

A Politikai Tanácskozó Testület ülésének Prágában történő összehívását - szovjet kezdeményezésre - a tagországok vezetői 1971. december elején a LEMP VI. kongresszusa idején egyeztették. A szovjet elvtársak vállalták a dokumentumtervezetek előzetes kidolgozását, amelyeket még az ülés előtt eljuttattak a tagországok illetékeseihez véleményezésre. A dokumentum-tervezetek és az azokhoz fűzött észrevételek végleges egyeztetésére Prágában került sor külügyminiszteri, illetve külügyminiszter-helyettesi szinten.

Az előzetes egyeztetésnek megfelelően a PTT prágai ülésén két napirendi kérdés szerepelt:

1. Az európai béke, biztonság és együttműködés időszerű problémái
2. Az Egyesített Fegyveres Erők Főparancsnokának beszámolója

- Az első napirendi pontnak megfelelően a PTT Nyilatkozatot fogadott el az európai békéről, biztonságról és együttműködésről, amelyet az első titkárok és a miniszterelnökök aláírtak. A Nyilatkozatot január 27-én nyilvánosságra hozták.

- A Főparancsnok beszámolójával kapcsolatban határozatot fogadtak el, amelyet az első titkárok és a miniszterelnökök szintén aláírtak. Ez a dokumentum nem került nyilvánosságra. A tagállamok honvédelmi miniszterei megkapják a határozatot.

- A szovjet és a csehszlovák elvtársak - a vietnami elvtársak véleményének figyelembe vételével - Nyilatkozatot dolgoztak ki az Egyesült Államok folytatódó indokinai agressziójáról. Egyeztetés után ezt a dokumentumot is elfogadta a PTT és január 27-én ugyancsak publikálásra került.

- Végül: a PTT üléséről egyeztetett záróközlemény jelent meg.

A tanácskozásnak az volt a célja, hogy újabb lendületet adjon az európai béke és biztonság megerősítéséért folytatott közös harcunknak. Két fő kérdésre összpontosult a figyelem:

- milyen közös erőfeszítéseket tegyünk az összeurópai biztonsági és együttműködési konferencia összehívásának kellő ütemű előkészítése érdekében;

- milyen legyen az egyeztetett álláspont és gyakorlati eljárás a Német Szövetségi Köztársaság irányában a kapcsolatok további normalizálását illetően.

A tanácskozás légkörét az egység és kölcsönös megértés jellemezte. Az álláspontok a megvitatott kérdések többségében azonosak, vagy egymáshoz közelállóak voltak, mely körülmény nagyrészt az egyeztetett külpolitikai irányvonalunk eddigi sikereivel, azok azonos értékelésével és a mostani ülés jó előkészítésével magyarázható. Lényegesebb eltérés csupán néhány olyan kérdésben mutatkozott, amelyek a mostani dokumentumok jóváhagyását, s ezekben az egységes álláspontot nem zavarták, de a későbbiekben igen fontos lesz megvitatásuk.

Kedvezőnek mondható az is, hogy a PTT-nek erre az ülésére Prágában került sor. Az 1968-as események után a csehszlovák külpolitikai tevékenység újra mindinkább aktívabb lehet és ezt elősegíti a PTT által adott megbízatás is, hogy a Nyilatkozatot a csehszlovák diplomáciai szolgálat juttassa el a többi európai állam, valamint az USA és Kanada kormányához.

A tanácskozás munkáját kimondottan sikeresnek mondhatjuk és a PTT korábbi üléseihez képest előrehaladásnak tekintjük mind gyakorlati vonatkozásban, mind légkörét illetően, megfelelően kifejezésre jutott több oldalról az az óhaj, hogy a hangoztatott elvek és gyakorlati teendők további értelmezése és megvalósítása során is ilyen egyöntetűség legyen.

Általában valamennyi küldöttség hangsúlyozta, hogy közös európai politikánk sikereinek továbbra is legfontosabb záloga egységünk állandó erősítése.

A szovjet fél indító felszólalásában Brezsnyev elvtárs csak európai kérdésekről beszélt. Az európai kérdéseken kívül a résztvevők érintették a világpolitika minden fontos, aktuális kérdését, többen a kínai vezetés szakadár irányvonalának új vonásaival, a hindosztáni félszigeten lezajlott eseményekkel, az indokinai és a közel-keleti kérdéssel foglalkoztak.

A Politikai Tanácskozó Testület prágai ülését Husák elvtárs - mint házigazda - nyitotta meg és üdvözölte a tanácskozás résztvevőit; az ülésen - az egyezményes alfabetikus sorrendben - Honecker, Gierék és Ceausescu elvtársak elnököltek.

II.

A következőkben - elhangzásuk sorrendjében - összefoglaljuk az egyes felszólalások fontosabb mondanivalóit. /Az elhangzott beszédek teljes szövege - a román és a lengyel felszólalás kivételével - rendelkezésre áll a KB Irodán./ Átfogó jellege miatt részletesebben ismertetjük Brezsnyev elvtárs felszólalását, a többi felszólalásból pedig elsősorban az új vagy eltérő vonásokat emeljük ki. A magyar felszólalás teljes szövegét csatoljuk e jelentéshez.

L.I.Brezsnyev elvtárs megállapította, hogy a nemzetközi helyzet továbbra is kedvezően változik a szocializmus, a béke és a haladás javára. Békés szándéku kezdeményezéseink olyan politikai légkör kialakulását segítették elő, amelyben lehetségessé válik azoknak a legbonyolultabb külpolitikai problémáknak a megoldása is, amelyek hosszú éveken keresztül terheltek és bizonyos mértékben ma is terhelik a nemzetközi helyzetet.

Különösen jelentős az előrehaladás e tekintetben az európai kontinensen. Igen fontos körülmény, hogy országaink képesek voltak idejében és konstruktív módon figyelembe venni politikájukban és kihasználni a béke, a szocializmus érdekében azokat a pozitív változásokat, amelyek egy sor nyugat-európai állam vezető köreinek álláspontjában bekövetkeztek, különösen a két legnagyobb államban, az NSZK-ban és Franciaországban.

Az Európában bekövetkezett kedvező változásokat elősegítette a tőkés világban belüli erőviszonyok alakulása is. A nyugat-európai államok ma már nem vazallusai az Egyesült Államoknak. Bár az Egyesült Államok befolyása még jelentős, a nyugat-európai tőkés országokhoz fűződő politikai kapcsolataik még hosszú időre szorosak maradnak, sokasodnak ellentétei a többi tőkés

állammal. A Közös Piacba tartozó országok súlya nő a NATO-n belül, Anglia belépésével viszont fokozódhat az amerikai monopóliumok befolyása e gazdasági közösségen belül. Ez a körülmény nyugtalanítja Franciaországot, az NSZK-t és Olaszországot, s új elemet visz a tőkés országok közötti ellentétek tárába. Ezek a tendenciák tükröződnek azokban a kedvező változásokban, amelyek a nyugat-európai tőkés országok egy részének a szocialista országokkal szembeni magatartásában tapasztalhatók az utóbbi években.

A Politikai Tanácskozó Testület ülésén a szocialista országok az utóbbi 5-7 év folyamán következetes békeprogrammal léptek fel az európai béke és biztonság megteremtése érdekében. Egyeztetett és koordinált külpolitikai irányvonalunk megvalósítása impozáns eredményekhez vezetett; egy sor célkitűzésünk és követelésünk megvalósult:

- Harcoltunk azért, hogy Nyugat-Németország semmilyen formában ne jusson nukleáris fegyverekhez. Követelésünk megfelelő sikerrel járt, az NSZK aláírta az atomsorompó-egyezményt, bár még nem ratifikálta.

- Sikra szálltunk azért, hogy Nyugat-Németország ismerje el az európai határok sérthetetlenségét. Ez a Szovjetunióval és Lengyelországgal kötött szerződések eredményeképpen megtörtént.

- Határozottan követeltük, hogy az NSZK ismerje el az NDK-nak, mint egyenjogú szuverén állam létének a tényét és mondjon le az un. Hallstein doktrínáról. Ma már az NSZK gyakorlatilag elismeri az NDK létezését, bár - hivatkozva bizonyos sajátos "belnémet" kapcsolatokra - vannak fenntartásai.

- A szocialista országok következetesen harcoltak annak elismertetéséért, hogy Nyugat-Berlin nem tartozik az NSZK-hoz. Ez a követelésünk a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi szerződés révén szintén realizálódott.

15
- Mindig azt az álláspontot képviseltük, hogy az NSZK-nak le kell mondania a müncheni diktátumról és azt kezdettől fogva érvénytelennek kell elismernie. Ebben a kérdésben megkezdődtek a csehszlovák-nyugatnémet tárgyalások, de még kezdeti stádiumban vannak. Nincs kizárva, hogy a nyugatnémet fél elodázó taktikát fog folytatni, de végeredményben számítani lehet a tárgyalások eredményes befejezésére. Tagállamaink közös kötelessége Csehszlovákia támogatása e tárgyalások során.

- Következétesen felleptünk a nyugat-európai országokhoz fűződő kölcsönösen előnyös együttműködés fejlesztéséért. Ezen a területen is jelentősek eredményeink. A Szovjetunió esetében különösen vonatkozik ez a Franciaországhoz, a skandináv országokhoz és Olaszországhoz fűződő kapcsolatokra.

- Néhány évvel ezelőtt felvetettük - az összeurópai biztonsági és együttműködési konferencia összehívásának gondolatát. Ma már nincs olyan európai ország, amely fellépne ezzel szemben. Az Egyesült Államok hivatalos körei sem lépnek fel nyílt ellenvetéssel, de halogató taktikát folytatnak.

Ez az általános áttekintés azt mutatja, hogy az európai biztonságért folytatott harcunkban már eddig is sok mindent elértünk. A szocializmus pozíciói az európai kontinensen tovább erősödtek. Az európai légkör radikális megjavításához azonban újabb kezdeményezésekre és a harc következetes folytatására van szükség a Varsói Szerződés tagállamai részéről. Eddigi sikereink megerősítése és továbbfejlesztése feltétlenül ezt igényli. Ezzel összefüggésben egy sor nagy feladat adódik:

- Biztosítani kell a szovjet-nyugatnémet és a lengyel-nyugatnémet szerződések ratifikálásának megvalósítását. Brandt és környezete arra számít, hogy képes elérni a ratifikációt. A nyugatnémet közvélemény széles körei támogatják Brandt keleti politikáját. Brandtnak sikerült biztosítani Nixon jóindulatu "semlegességét", Anglia sem ellenzi a ratifikációt, Pompidou pedig ígéretet tett arra, hogy aktívan elősegíti annak

16
létrejöttét. Ennek ellenére a szocialista országok részéről további céltudatos harcra van szükség. Egyik fontos eszköz kezünkben a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi szerződés záró jegyzőkönyve aláírásának összekapcsolása a ratifikáció határidejével. A Szovjetunió a ratifikáció megtörténte előtt nem írja alá a záró-jegyzőkönyvet.

Propaganda téren célszerű tartózkodó magatartást tanusítani a Brandt-kormány bírálatát illetően. Az NDK azonban e tekintetben különleges helyzetben van, kénytelen reagálni a nyugat-német kormány ellenséges megnyilvánulásaira.

- Következő fontos feladat Csehszlovákia és az NSZK viszonyának rendezése. Időnként célszerű emlékeztetni az NSZK-t arra, hogy a Csehszlovákiához fűződő viszonyának rendezése egyik alapvető előfeltétele annak, hogy valamennyi szocialista ország diplomáciai kapcsolatot létesítsen vele. Többet, mint a szovjet-nyugatnémet és lengyel-nyugatnémet szerződések ratifikálását és a Csehszlovákiával történő rendezést e tekintetben nem követelhetünk a nyugat-német kormánytól.

- Ugyancsak nagy horderejű feladat a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi pozícióinak további megerősítése, beleértve a két német állam közötti viszony rendezését a nemzetközi jog általánosan elfogadott normáinak alapján. Ehhez hozzájárult az NDK és az NSZK, valamint az NDK és a Nyugat-Berlini Szenátus között a közelmúltban létrejött három megállapodás. Ezek első lépések; most egy általános közlekedési szerződés létrehozása van napirenden. Brandt pedig a két német állam közötti általános szerződés megkötésének szükségességéről beszél. Emögött saját célkitűzései húzódnak meg, de ki kell használni a nyugat-német kormány ilyen jellegű érdekeltségét.

E témával összefüggésben igyekezni kell bizonyos kérdéseket megoldani. El kell érni például, hogy az NSZK mondjon le az NDK harmadik országokban történő diszkriminációjáról.

17
Egy másik ilyen kérdés, amelyre összpontosítani kell erőfeszítéseinket: elősegíteni a két német állam mielőbbi egyidejű felvételét az ENSZ-be.

- Érdeünkben áll, hogy mielőbb, lehetőleg még 1972-ben összehívásra kerüljön az összeurópai biztonsági konferencia. Fel kell lépnünk egyes nyugati országok halogató taktikájával szemben. Elvben ma már egyetlen érdekelt állam sem ellenzi Finnország javaslatát a konferencia sokoldalu előkészítésére vonatkozóan, bár az Egyesült Államok és az NSZK a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi szerződés záró-jegyzőkönyvének aláírásával kapcsolja össze ezt a kérdést.

A NATO miniszteri tanácsának legutóbbi ülése első ízben nyilatkozott pozitívan a finn javaslatról. Ezt a kínálkozó lehetőséget kihasználva, célszerű felvenni a kapcsolatot a finn kormánnyal és fokozatosan megvalósítani a többoldalu előkészítést.

A biztonsági konferencia előkészítésének ebben a stádiumában a többoldalu konzultációk keretében célszerű korlátozódni a konferencia összehívása időpontjának, napirendjének és ügyrendjének egyeztetésére, ahogyan erről külügyminisztereink legutóbbi varsói találkozójukon megállapodtak.

Szovjet részről - a francia álláspontnak megfelelően - a konferencia előkészítésének és megtartásának szervezeti oldalát a következőképpen képzelik el:

A konferencia külügyminiszteri szintű tanácskozással kezdődhetne el. A külügyminiszterek a konferenciának ebben a stádiumában megvitatnák az alapvető kérdéseket, majd bizottságokra bíznák a további kidolgozásukat. A fő politikai dokumentumok tervezeteinek kidolgozása és előzetes egyeztetése után a tanácskozás újra folytatódna, de már a legmagasabb szinten, hogy ünnepélyes külsőségek között elfogadják a szükséges dokumentumokat, illetve meghozzák a döntéseket.

Ennél is fontosabb azonban a konferencia tartalmi oldala. Az európai biztonság megteremtésének legjobb útja az volna, ha a szemben álló katonai csoportosulásokat a kollektív biztonsági rendszert szavatoló szerződés váltaná fel. A szocialista országok már rég előterjesztettek ilyen javaslatot és azt ma is fenntartják. A reális helyzetből kiindulva azonban ma még a következő kérdések megoldását célszerű előtérbe állítani.

A szocializmus építéséhez szükséges békés feltételek biztosítása, mint minimumot megköveteli az agresszió, az újabb háborúk keletkezése, az államhatárok megsértése és az államok egymás belügyeibe való beavatkozása lehetőségének kizárását. Ezért politikai értelemben az európai biztonságért folytatott erőfeszítéseink középpontjába az államhatárok sérthetlensége, az erőszak alkalmazásáról és az azzal történő fenyegetésről való lemondás az államok között, békés egymás mellett élés és együttműködés a béke érdekében, be nem avatkozás egymás belügyeibe, valamennyi állam szuverén egyenlősége, függetlensége és egyenjogúsága stb. elveket célszerű állítani. Ezeket az elveket el kell fogadtatni valamennyi európai állammal.

Az európai biztonság erősítését szolgáló elsődleges politikai intézkedések lehetnének: rendszeres politikai konzultációk folytatásáról történő megállapodás, kölcsönös információ az államok között, valamint sürgős soron kívüli konzultációk a helyzet éleződése esetén. E lépések megvalósítása feltételezi valamilyen összeurópai politikai szerv, mint szervezett központ, például konzultatív bizottság vagy titkárság létrehozását az ilyen jellegű konzultációk megvalósításának elősegítése és esetleg újabb összeurópai tanácskozások összehívása céljából.

Brezsnyev elvtárs e fő kérdések mellett beszélt több olyan elképzelésről és javaslatról, amelyek elősegíthetnék az európai biztonság és együttműködés ügyét: például összeurópai parlamenti együttműködési központ létrehozása, normális

diplomáciai kapcsolatok létesítése valamennyi európai állam között, nagyszabású államközi intézkedések fogantatása a közlekedés, a műszaki-tudományos haladás, energetika, egészségügy, emberi környezet védelme, kultúra és egyéb más területeken történő együttműködés érdekében.

Ezeknek a kérdéseknek a kidolgozására célszerű közös munkacsoportok létrehozása, az illetékes intézmények képviselőiből.

Határozottan elítélte a nyugatiak azon javaslatát, hogy tűzzék a biztonsági konferencia napirendjére: "az emberek, eszmék és információk szabad áramlását."

Brezsnyev elvtárs külön kitért a Közös Piachoz fűződő kapcsolataink kérdésére. Hangsúlyozta, hogy ez nemcsak gazdasági, hanem elsőrendű politikai probléma. Egyelőre nem lenne helyes elismerni a Közös Piacot, sem kétoldalú kapcsolatokat létesíteni azzal. A szocialista országoknak célszerű az egyenjogú gazdasági kapcsolatok és a legnagyobb kedvezmény elvén alapuló együttműködés megteremtéséért sikra szállni. E témakörrel összefüggésben is szükség van közös taktika kidolgozására.

Az európai biztonságért folytatott harc katonai oldalával kapcsolatban Brezsnyev elvtárs hangsúlyozta, hogy ezen a téren csak megfontoltan, fokozatosan lehet előre haladni. Kezdeti és korlátozott jellegű lépésekről azonban már a közeljövőben meg lehetne állapodni a nyugati hatalmakkal. Ilyenek lehetnének: a fegyveres erők és fegyverzetek bizonyos csökkentése Európában, vagy annak valamely részében; hadgyakorlatok tartásának korlátozása, különösen határmenti körzetekben; a szocialista és tőkés országok között húzódó csökkentett fegyverzetű övezet létrehozása stb. Ugy tűnik azonban, hogy az összeurópai biztonsági értekezlet előkészítésével nem célszerű összekötni ezeket a kérdéseket, sem a konferencia napirendjére tűzni. A konferencia előkészítésével párhuzamosan természetesen

foglalkozni kell a katonai jellegű kérdések kidolgozásával is, de a fő figyelmet a konferencia összehívására kell fordítani.

Végül Brezsnyev elvtárs hangsúlyozta azoknak a társadalmi akcióknak a jelentőségét, amelyek elősegíthetik a biztonsági konferencia összehívását és általában az európai enyhülést. Nagyobb figyelmet kell fordítani többek között az európai népek közgyűlésének előkészítésére és sikeres megtartására.

Edward Gierek elvtárs kifejezésre juttatta teljes egyetértésüket Brezsnyev elvtárs értékelésével és következtetéseivel. Hangsúlyozta, hogy közös erőfeszítéseink sikerének fő tényezője volt és marad a szocialista közösség egysége. Az SZKP XXIV. kongresszusát új fejlődési szakasz nyitányaként jellemezte.

Gierek elvtárs hangsúlyozta a szovjet-nyugatnémet és a lengyel-nyugatnémet szerződések ratifikálásának összekapcsolását a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi szerződés aláírásának időpontjával. Meggyőződésük, hogy a beindított ratifikálási eljárás eredménnyel fog járni, mert ez Brandték érdeke is. Ellenkező esetben a jelenlegi nyugat-német kormány politikája teljes vereséget szenvedne. Arra kell törekednünk, hogy mi is megkönnyítsük a Brandt-kormány helyzetét e tekintetben. A lengyel kormány ilyen jellegű gesztusként ezidáig 25.000 embernek adott engedélyt Lengyelországból az NSZK-ba történő áttelepüléséhez.

Lengyelország minden támogatást megad Csehszlovákiának a müncheni egyezmény kezdettől való érvénytelenítése érdekében. Sikra száll az NDK teljes nemzetközi jogi elismertetéséért. Az NSZK-hoz fűződő kapcsolataink további normalizálásának előfeltétele, hogy diplomáciailag ismerje el az NDK-t. /A lengyel felszólalásból úgy tűnt, mintha Gierek elvtársék visszaléptek volna attól a lengyel-nyugatnémet szerződés aláírásakor Brandtékkal szemben vállalt lengyel kötelezettségtől,

hogy a szerződés ratifikálása után Lengyelország diplomáciai kapcsolatot létesít az NSZK-val./

Az összeurópai együttműködés fejlesztésével kapcsolatban többek között szorgalmazta a Közös Piaccaal szembeni közös álláspontunk kialakítását, amelyhez Lengyelország tartani fogja magát.

Gierek elvtárs fontosnak tartotta, hogy az elfogadásra kerülő Nyilatkozatban újra szerepel a csapat- és fegyverzetcsökkentés tematikája. Lengyelország kész hozzájárulni a kérdéskomplexum kidolgozásához és megoldásához.

Szorgalmazta a szocialista országok közötti konzultációk gyakoribbá tételét, a külügyminiszterek, külügyminiszter-helyettesek és a szakértők rendszeres találkozójának biztosítását az európai biztonsági konferencia előkészítése érdekében, általában munkamódszereink tökéletesítését. Konkrétan javasolta, hogy külügyminisztereink ősszel egyeztessék álláspontunkat az NSZK-hoz fűződő kapcsolataink további normalizálását illetően.

Todor Zsivkov elvtárs szintén kinyilvánította teljes egyetértését Brezsnyev elvtárs felszólalásával.

Jövőbeni európai politikánkra vonatkozóan javasolta elmélyült és rugalmas program kidolgozását 10-15 éves távlatra. Erőfeszítéseink folyamatos egyeztetésére és koordinálására helyes lenne állandó bizottságot létrehozni, továbbá a konkrét kérdések kidolgozására állandó munkaközösségeket.

Az európai biztonság ügyét szolgáló társadalmi erőfeszítésekkel összefüggésben előtérbe állította a Béke Világtanács akciói támogatásának szükségességét.

Bulgária helyzeténél fogva külön figyelmet szentel a balkáni helyzetnek, ahol a NATO aktivizálódása

tapasztalható. Igyekeznek javítani viszonyát Jugoszláviával és továbbra is kísérleteket tesz a kapcsolatok normalizálására Albániával.

Nicolae Ceausescu elvtárs hangsúlyozta, hogy helyesnek bizonyult a Politikai Tanácskozó Testület 1966-os bukaresti ülésén kidolgozott program. Ma már valamennyi érintett ország egyetért a biztonsági konferencia előkészítésével. Az élet igazolta az NSZK-ban végbemenő változásokkal kapcsolatos következtetéseinket is. A további kedvező folyamat kialakulása - hoz hozzájárul Románia is, többek között azáltal, hogy 1967-ben diplomáciai kapcsolatot létesített az NSZK-val. Legnagyobb szerepet azonban a Szovjetunió széleskörű külpolitikai erőfeszítései játszották. Ezeket Ceausescu elvtárs elismeréssel méltatta.

A világban végbemenő kedvező változásokkal összefüggésben a Kínai Népköztársaság ENSZ-be való felvételét és diplomáciai kapcsolatainak kiszélesedését úgy értékelte, mint a szocializmus nemzetközi befolyása és tekintélye növekedésének bizonyítékát.

Az ismert román álláspontnak megfelelően kijelentette, hogy a vitás nemzetközi kérdések megoldásában biztosítani kell az államok egyenjogú részvételét; függetlenül attól, hogy kicsik-e vagy nagyok.

Szorgalmazta erőfeszítéseink fokozását az NDK teljes nemzetközi jogi elismertetése és a két német állam ENSZ-be történő felvétele érdekében. Támogatásukról biztosította Csehszlovákiát a müncheni szerződés érvénytelenítéséért folytatott tárgyalásait illetően. Javasolta, hogy a többi szocialista ország is rendezze diplomáciai kapcsolatait az NSZK-val.

Ceausescu elvtárs felvetette, hogy a KGST ismerje el realitásként a Közös Piacot. Románia érdekelt és a szocialista országok általában különbözőképpen érdekeltek a Közös Piac-hoz fűződő kapcsolataik rendezésében. A KGST vagy az érdekelt szocialista országok dolgozzák ki erre vonatkozó közös álláspontjukat.

Az európai enyhülési folyamat érdekében Ceausescu elvtárs kifejezetten szorgalmazta az általános leszerelés, a csapat- és fegyverzetcsökkentés előtérbe állítását.

Kádár János elvtárs felszólalása /mellékelve/

Erich Honecker elvtárs felszólalásában legnagyobb teret, érthetően a két német állam közötti kapcsolatok alakulásának szentelte. Javasolta, hogy a Varsói Szerződés tagállamai a szovjet-nyugatnémet és a lengyel-nyugatnémet szerződések ratifikálása után lépjenek fel az NDK ENSZ-be és szakszervezeteibe történő felvétele érdekében.

Valamennyi szocialista ország csak azt követően létesítsen diplomáciai kapcsolatokat az NSZK-val, ha már megtörtént a szerződések ratifikálása, a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi szerződés életbeléptetése, a müncheni egyezmény kezdettől fogva való érvénytelenítése és az NDK felvétele az ENSZ-be.

Gustav Husak elvtárs elsősorban a csehszlovák-NSZK tárgyalások alakulásáról beszélt. Az eddigi találkozók egyértelműen világossá vált, hogy bonyolult és hosszadalmas tárgyalásokra lehet számítani, mivel a két fél koncepciója politikailag teljesen ellentétes. Csehszlovákia a müncheni egyezmény kezdettől fogva való érvénytelenségéből indult ki eddig is és ebből nem engedhet a jövőben sem. A nyugat-német fél az egyezmény ideiglenes érvényességéből indul ki. Husak elvtárs felvetette, hogy a szocialista országok és az NSZK közötti diplomáciai kapcsolatok további létesítését a csehszlovák-NSZK tárgyalások eredményétől kellene függővé tenni.

A közeli napokban Csehszlovákia újabb kezdeményezéssel lép fel az NSZK irányában, javasolni fogja a tárgyalások felújítását legfelsőbb szinten.

Husak elvtárs határozottan elítélte a nyugatiak javaslatát az emberek, eszmék és információk szabad áramlására

24
vonatkozóan. Éberségre szólított fel a nyugati reakciós körök ellenséges manővereivel szemben.

A Közös Piaccaal szemben a KGST keretében tudunk egységesen fellépni. Szükség van álláspontunk egyeztetésére, hogy megakadályozzuk a nyugatiaknak a szocialista országokkal szembeni megosztó taktikáját.

Szükség van a Varsói Szerződés szerveztének tökéletesítésére, hogy még rugalmasabbá és egyöntetűbbé tegyük együttműködésünket.

- 0 -

A felszólalások után /más nem kért szót/
L.I.Brezsnyev elvtárs röviden összefoglalta a felszólalások lényegét, közös vonásait. Köszönetet mondott a Szovjetunió címére elhangzott elismerő szavakért. Hangsúlyozta, hogy a Nyilatkozatban nézeteink egyöntetűsége jut kifejezésre. Sok olyan kérdés áll előttünk /a Közös Piachoz való viszony, a csapat- és fegyverzetcsökkentés problematikája, az NSZK-hoz fűződő kapcsolataink további rendezése stb./ amelyek megoldásán, álláspontjaink egyeztetésén közösen és különböző szinteken fáradozni kell.

Állandóan figyelemmel kell kísérni az európai események alakulását, kölcsönösen tájékoztatnunk kell egymást és egyeztetett akciókkal kell fellépni a kedvező folyamatok elősegítése érdekében. Mindenkinek jogában áll kezdeményezéssel fellépni és számíthatnak a szovjet fél támogatására.

Az ülést - a Főparancsnok beszédének elhangzása után - az elnöklő Ceausescu elvtárs zárta be, aki megelégedését fejezte ki a román küldöttség és valamennyi résztvevő nevében a tanácskozás eredményességével kapcsolatban.

- 0 -

Közvetlenül a tanácskozás befejezése után 25
Brezsnyev elvtárs kezdeményezésére az első titkárok és miniszterelnökök rövid megbeszélésre ültek össze. Ezen Brezsnyev elvtárs javasolta, hogy a KGST Végrehajtó Bizottsága - három hónapon belül - dolgozzon ki közös álláspontot a Közös Piachoz fűződő kapcsolatainkra vonatkozóan. A tagállamok kormányai ennek megfelelően utasítsák állandó képviselőiket. A javaslattal a résztvevők egyetértettek.

A CSKP Központi Bizottsága és a CSSZK kormánya ebédet adott a PTT ülésén résztvevők tiszteletére. Pohárköszöntőt mondott Husak elvtárs, és a vendégek nevében Brezsnyev elvtárs.

Budapest, 1972. január 28-án

A jelentést készítette:

Szürös Máttyás
Szürös Máttyás s.k.

Jóváhagyták:
Kádár János
Kádár János s.k.
Fock Jenő
Fock Jenő s.k.

MELLÉKLET: a magyar küldöttség felszólalása

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR